

SERLACHIUS

Sydämellisesti Sinun

1 / 2023

LORNA SIMPSONIN
näyttely nähdään ensimmäistä
kertaa Pohjoismaissa
s. 8

PIRJETTA BRANDER
kuvaa elämän ja ihmisluonnon
pohjavirtoja
s. 11

ELENA NÄSÄSEN
videoteos Yö ja päivä kertoo kaksi
tarinaa ilmastokriisistä
s. 14

SISÄLLYS

Sydämellisesti Sinun
1 / 2023

3	Parahin ystävä!	14-15	Elena Näsänen videoteos Yö ja päivä kertoo kaksi tarinaa ilmastokriisistä	21	Sydämellisesti Sinun Pasi Mälkiä
4-7	Kuulumisia	16-17	Helene Schjerfbeckin maalaus Laiturilla täydentää nyt Serlachiuksen kokoelmaa	22	Parhaat vinkit kevään ja kesän Serlachius-vierailulle
8-10	Lorna Simpsonin näyttely nähdään ensimmäistä kertaa Pohjoismaissa	18-20	Genesis – vaihtoehtoinen kertomus Mäntän tehdas-yhteisön synnystä	23	P.S. – Paikalliset ja globaalit yhteisöt
11-13	Pirjetta Brander kuvaa elämän ja ihmisluonnon pohjavirtoja				

8

Lorna Simpson, *Ice 8*, 2018, muste ja akryyli gessolla pohjustetulle puulle. © Lorna Simpson. Yksityisomistuksessa. Kuva: James Wang.

11

Pirjetta Brander, *Paratiisi*, 1998, tussi paperille. Kuva: Sampo Linkoneva.

18

Minna Henriksson & Ahmed Al-Nawas, *Genesis*, 2023, tuftattu ryijy, yksityiskohta. Kuva: Sampo Linkoneva.

JULKAISIJA

Serlachius-museot
Joenniementie 47
35800 Mänttä
p. (03) 488 6800
info@serlachius.fi
serlachius.fi

facebook.com/serlachius
twitter.com/serlachius
instagram.com/serlachius
youtube.com/serlachius
linkedin.com/serlachius

TOIMITUS

Susanna Yläjärvi
Nea Kontoniemi
Päivi Viherkoski
Pauli Sivonen

ULKOASU

Suvi Rauhala

PAINATUS

Kirjapaino Kari Ky, Jyväskylä
Kansi: Maxigloss 170 g
Sisus: Maxigloss 115 g

ISSN-L 1799-0319
ISSN 1799-0319
ISSN 2243-0415

Painettu
PEFC-sertifioidulle
paperille.

KANSI

Lorna Simpson,
Haze, 2019,
muste ja silkkipaino gessolla
pohjustetulle
lasikuidulle.

© Lorna Simpson.
Taiteilijan ja Hauser & Wirthin
omistuksessa. Kuva: James Wang.

Parahin ystävä,

täältä salomailta lämpimät terveisemme, ihan kirjaimellisesti. Nimittäin meistä on kehkeytnyt ahkeria saunoja. Kuinka makoisilta maistuvatkaan leppeät löylyt hyvässä seurassa. Taidesaunamme lauteilla vaihdamme kuulumisia milloin paikallisten mattien ja maijojen, milloin kaukaa Japaninmaalta matkailevien vieraiden kanssa.

Saapuupa meille tulevana suvena maailmankuulu taiteilijatar Amerikasta saakka, rouva Simpson. Häntä ei olekaan ennen Suomessa nähty. Me olemme imponeerattuja taiteilijattaren koko urasta, tosin Göstaa viehättävät eritoten rouva Simpsonin suuret jäämaalaukset, sinisen ystävä kun on.

Paljon lähempää meille matkaa taittaa taiteilijatar Näsänen, joka tulee näyttämään meille eläviä kuvia Euroopasta. Häntä askarruttaa, miten ilmanalamme muuttuu, eikä maailma kohtele meitä kaikkia ihmisiä suinkaan samalla tavoin.

Teittekö viime Mäntän matkallanne tuttavuutta naapurimme, rouva Branderin kanssa? Ei hätää, mitä varmimmin tapaatte hänet Göstan luona esittelemässä piirustuksia, veistoksia ja montaa muuta taiteellisen toimintansa lajia.

Gustaf jatkaa polveilevaa aatosten vaihtoa rouva Henrikssonin ja herra Al-Nawasin kanssa, milloin puheenparsi kääntyy työväen vaatimuksiin ja milloin patruunan valtaan.

Odotamme täällä kuulevamme teistä, joten veivatkaapa telefonia tai hypätkää rautahevon kyytiin mitä pikimmin!

Sydämellisesti Sinun

Gustaf & Gösta

|| *Bold! Bold! Bold! Simply wow! Definitely must see!*

|| *Suomen hienoin taidemuseo. Jos et ole vielä käynyt, niin kannattaa mennä heti.*

|| *Kävin sekä Gustafin ja Göstan museoissa. Näyttelyt olivat hyvät molemmissa. Tosin kuulin opastuksenkin koko ajan, se oli ehdoton! Sen avulla sai paljon enemmän irti näyttelyistä.*

|| *Ainutlaatuinen museo vaihtuvilla näyttelyillä. Nyt uutuutena sauna, jonka voi vuokrata. Tilat ovat todella edustavat. Myös kokki tulee paikalle niin sovittaessa.*

|| *Kannattaa ehdottomasti hyödyntää myös äärimmäisen hyvän ravintolan palvelut.*

|| *Suosittelen kaikille! Harvoin saa kymptä näin paljon vastinetta rahoille. Kevyesti menee koko päivä.*

|| *Oli kyllä paljon upeaa nähtävää. Paras paikka missä olen käynyt. Tunnettujen taiteilijoiden töitä. Henkilökunta erittäin ystävällisiä, palvelun haluisia.*

|| *Hyviä hankintoja oli tehty nykyaiteen kokoelmiin. Toivottavasti niitä nähdään lisää näyttelyissä tulevina vuosina!*

|| *Kokonaisvaltainen, laadukas elämys. Ravintoa ja nautintoa niin sielulle kuin ruumiillekin.*

Museokortti, Google

MEDIASSA
SERLACHIUS

GUSTAF-MUSEON MITTAVA YMPÄRISTÖINVESTOINTI

Serlachius-museo Gustafissa alkaa marraskuun lopussa 2023 laaja energiaremontti, jossa rakennuksen lämmitys- ja jäähdytysjärjestelmä uusitaan. Remontin jälkeen museon käyttämästä energiasta entistä suurempi osa on ympäristöystävällistä.

Museon vanha kaukolämpökeskus uusitaan ja sen rinnalle pääasialliseksi lämmönlähteeksi rakennetaan maalämpöjärjestelmä. Keruuputket asennetaan kalliioon porattaviin lämpökaivoihin. Lämmityksen lisäksi kallioperästä saadaan jäähdytystehoa, jonka vuoksi myös vedenjäähdytyskone uusitaan.

Remontin yhteydessä museon ilmanvaihtojärjestelmä modernisoidaan, käyttövesiverkostoa uusitaan ja näyttelyvalaistusjärjestelmä uusitaan kokonaan. Samaan aikaan museorakennuksen sisätiloja ehostetaan ja esteettömyyttä parannetaan.

"Muutos on mittava osa museoiden ympäristöohjelmaa, jossa olemme sitoutuneet pienentämään museotoiminnan olosuhteiden ylläpitämisestä aiheutuvaa hiilijalanjälkeä. Suurempi operaatio toteutetaan 2026-2027, jolloin Joenniemen alueella olevat rakennukset tulevat maalämmön piiriin", Serlachius-museoiden talousjohtaja **Juha Roponen** kertoo.

Lämpöremontissa pyritään käyttämään mahdollisuuksien mukaan lähialueen yrityksiä. Pääurakoitsijana toimii jämsäläinen LVI-KAT Oy. Lämpökaivojen poraamisesta vastaa Porakaivo-liike Kallioniemi Oy. Rakennuttajakonsulttina suunnittelusta ja valvonnasta vastaa Sweco PM Oy.

Remontin yhteydessä myös museon ulkoalueita ehostetaan. Parkkipaikat asfaltoidaan, ja jääville nupukivialueille rakennetaan liikkumista helpottavat kävelypolut tasomaisista laatoista. Lisäksi puiston numikko- ja istutusalueille rakennetaan automaattinen kastelujärjestelmä, joka ottaa veden järvestä.

Runsaat puoli vuotta kestävä remontin yhteydessä museon kaikki nykyiset näyttelyt uusitaan. Museo avautuu kävijöille jälleen kesäkuussa 2024.

UUSIA ALL FEMALE -MATKAILUPALVELUITA

Serlachius-museoiden matkailupalveluissa tuodaan esiin yhteiskunnallisesti merkittäviä näkökulmia. Vastuullisuus ja ilmastonmuutos sekä naisten asema ovat usein sekä näyttelyiden että palveluiden ydinsisältöä. Matkailijat ovat viihtymisen lisäksi entistä kiinnostuneempia oppimaan ja saamaan vertaistukea.

Kansainvälisissä All Female -matkailupaketeissa kerrotaan suomalaisen naisen tarinaa ja tarjotaan innostavia esimerkkejä naisryhmille, joiden lähtömaisesta tietä tasa-arvoon on alettu vasta raivata. Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoituksen turvin Serlachius kehittää yhteiskunnallista matkailua ja paketoitua matkailutuotteiden sisältöön niin taiteilijanaisten tarinoita kuin tietoa naisen elämään liittyvistä innovaatioista suomalaisessa yhteiskunnassa.

YLEISÖOPASTUKSIA KESÄSUNNUNTAISIN

Haluatko syventävää tietoa näyttelyistä museovierailun yhteydessä? Serlachius-museoissa järjestetään jälleen kesä-elokuussa yleisöopastuksia molempiin museoihin sunnuntai-iltapäivisin. Opastukset alkavat seuraavasti: klo 13 taidemuseo Gösta, klo 14 Gustaf-museo ja klo 15 taidemuseo Gösta.

Yleisöopastuksilla kerrotaan museoissa esillä olevista näyttelyistä. Lisäksi taustoitetaan Serlachiuksen taidesäätiön, suvun ja museoiden vaiheita ja esitellään museoiden arkkitehtuuria.

Yleisöopastukset kestävät 45 minuuttia, ja ne maksavat 5 €/hlö museoiden normaalin pääsymaksun lisäksi. Opastuksen voi ostaa ennakkoon Serlachiuksen verkkosivuilta: serlachius.fi

TESTAA MUISTIASIA TAIDETEOKSILLA

Serlachiuksen taidekokoelman teokset koristavat nyt hauskan muistipelin kortteja. Pelissä on 24 kaunista kuvaparia, joissa on taideteosten yksityiskohtia. Pelissä on teoksia muun muassa seuraavilta taiteilijoilta: **Gunnar Berndtson, Albert Edelfelt, Magnus Enckell, Akseli Gallen-Kallela, Olga Gummerus-Ehrström, Bruno Liljefors, Helene Schjerfbeck, Hugo Simberg ja Maria Wiik.**

Taideteosten tiedot on koottu erilliseen vihkoseen, joten samalla opit uusia asioita taiteesta. Peli sopii kaikenikäisille. Peli on valmistettu Suomessa FSC-sertifioidulle pahville.

22 e

TUTUSTU JA TILAA kauppa.serlachius.fi

11,50 e

ALBERT EDELFEIT JATKAA GÖSTAN PIENTÄ TAIDEKIRJASTOA

Albert Edelfelt (1854-1905) on yksi merkittävimmistä suomalaisista taidemaalareista. Hän sai uransa aikana myös kansainvälistä tunnustusta, toi ulkoilmamaalauksen Suomeen ja uudisti näin Suomen taidekenttää.

Edelfeltin monipuoliseen tuotantoon kuuluu muotokuvia, historiallisia aiheita, naturalistista kansankuvausta ja kansallismaisia mutta myös Pariisin kaupunkielämän kuvauksia ja kepeitä rokokookuvia. Gösta Serlachiuksen taidesäätiön kokoelmassa on lukuisia Edelfeltin teoksia.

Albert Edelfeltistä kertova 9. osa täydentää nyt *Göstan pientä taidekirjastoa*. Kirjan on kirjoittanut Edelfeltiin perehtynyt taidehistorioitsija **Maria Vainio-Kurtakko**. Kirjan on kustantanut Kustannusosakeyhtiö Parvus.

Gabriela Montero esiintyy päätöskonsertissa. Kuva: Anders Brogaard.

MÄNTÄN MUSIIKKIJUHLILLA VAIKUTTAVA OHJELMISTO KESÄLLÄ 2023

Pianomusiikin ystäviä hellitään jälleen elokuun alussa upealla konsertisarjalla Serlachius-museoissa. Mäntän Musiikkijuhlien esiintyjiin kuuluu entistä enemmän kansainvälisesti arvostettuja pianotaiteilijoita. Festivaali tarjoaa 1.-5.8. peräti kahdeksan konserttia Serlachius-museo Göstassa. Avajaiskonsertissa tiistaina 1.8. kuullaan hongkongilaisyyntyistä pianistia **Tiffany Poonia**, jota pidetään säkenöivän omaperäisenä uuden sukupolven muusikkona.

Keskiviikkona 2.8. päiväkonsertissa pääsee seuraamaan Nuorten pianoakatemia 10-vuotisjuhlakonserttia, jossa esiintyvät **Arttu Ollikainen, duo Liisa Smolander & Mikael Loponen, Vilina Rainisto ja Kaika Niskakangas**. Iltakonsertissa esiintyy loisteliaista ja sielukkaista tulkinnoistaan tunnettu israelilainen **Boris Giltburg**.

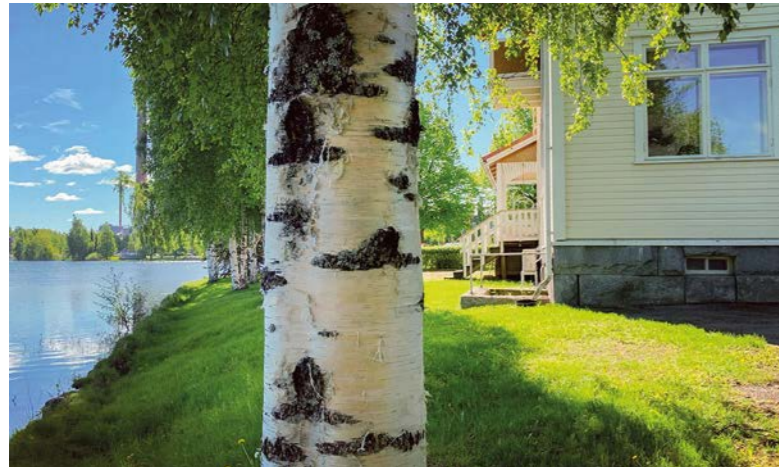
Juhani Lagerspetz esittää torstaina 3.8. päiväkonsertissa **Ludwig van Beethovenin Hammerklavier**-sonaatin, jota pidetään yhtenä länsimaisen taidemusiikin hienoimpain saavutuksena. Iltakonsertissa kuullaan ranskalaista mestarpianistia **Jean-Efflam Bavouzetia**, joka tunnetaan erityisesti **Joseph Haydnin** sielukkaana tulkitsijana.

Perjantaina 4.8. päiväkonsertissa esiintyy **Jeneba Kanneh-Mason**, joka on yksi Iso-Britannian kiinnostavimpia nuoria pianisteja. Perjantai-iltana lavalle nousee **Paul Lewis**, joka esiintyi Mäntässä yhdessä festivaalin historian hienoimmista konserteista vuonna 2014. Tällä kertaa hän esittää Schubertin pianosonaatteja.

Iltapäiväkonsertissa lauantaina 5.8. kuullaan viime syksynä kansainvälisen **Maj Lind** -pianokilpailun voittanutta **Piotr Pawlakia**. Musiikkijuhlien päätöskonsertissa lauantaina esiintyy eteläamerikkalainen **Gabriela Montero**, jonka visionääriset tulkinnat ovat villinneet yleisöjä ja ällistyttäneet kriitikoita ympäri maailmaa.

Mäntän Musiikkijuhlien liput myydään Serlachius-museoiden verkkokaupassa.

LUE LISÄÄ JA OSTA LIPUT serlachius.fi/osta-verkosta

SERLACHIUS-RESIDENSSI TARJOAA TYÖRAUHAA JA YHTEISÖLLISYYTTÄ

Gösta Serlachiuksen taidesäätien ylläpitämässä taiteilijaresidenssissä asuu ja työskentelee vuosittain noin kaksikymmentä taiteilijaa tai taiteilijaryhmää Suomesta ja eri puolilta maailmaa. Residenssiin voivat hakea myös taiteen alan tutkijat ja kuraattorit.

Haku vuodelle 2024 järjestettiin helmi-maaliskuussa, ja hakemuksia saatiin kaikkiaan 143 peräti 36 eri maasta. Valinnat tehdään alkukesällä. Valituille residenssitaiteilijoille tarjotaan ilmaiset työtilat ja majoitus. Matkat ja elämisen he kustantavat itse.

Taiteilijat arvostavat residenssin tarjoamaa työskentelyrauhaa. Monet ulkomaalaisista taiteilijoista haluavat tutustua suomalaiseen kulttuuriin ja ympäröivään yhteisöön. Siihen tarjoutuu tilaisuus residenssin galleriassa kuukausittain järjestettävien perjantai-kahvien yhteydessä. Taiteilijat voivat myös järjestää galleriassa näyttelyä. Residenssin tapahtumat ovat maksuttomia.

Residenssi on mukana erilaisissa projekteissa. Koululaisille suunnattu *Taidelinna* kansainvälistyy ja laajenee ensi vuoden alusta koko Pirkanmaan alueelle. Residenssi tekee yhteistyötä myös Kettuki ry:n kanssa. Yhdistys edustaa kaikkia erityistä tukea tarvitsevia taiteen tekijöitä Suomessa. Lisää tietoa residenssin toiminnasta: serlachiusresidency.fi

MYSTEERIEN PYÖRTEISSÄ!

Serlachius-museo Gustafissa on ratkottu viime aikoina mysteerejä. Uusi suosittu Mysteeripeli liikkuu historiaa henkivällä tehtäväradalla. Peli on kehitetty yhteistyössä nuorten kanssa, mutta hauskana tiimitaitoja testaavana yhteistoimintana se soveltuu hyvin aikuisillekin.

Inspiroivassa ympäristössä kulttuurihistoria tulee tutummaksi elämyksellisellä tavalla, ja teräviä hoksottimia vaativia tehtäviä joukkueensa kanssa ratkoessa jokainen oppii luontevasti myös historiasta. Mysteerin selvittämisen ohessa tutustutaan suomalaisen metsäteollisuuden syntyyn ja Mäntän ensimmäiseen paperipatruunaan **Gustaf Adolf Serlachiuksen**, jota voimakkaan luonteensa vuoksi kutsuttiin myös Paperiperkeleeksi.

Toiminnallisissa tehtävissä joukkueet rakentavat esimerkiksi rautatietä, ratkovat salakielellä kirjoitettuja viestejä ja laskevat matemaattisia pulmatehtäviä samalla, kun aika kuluu tiimalasissa. Syksyllä luvassa on lisää mysteereitä, kun taidemuseo Göstan puolella ryhdytään pelaamaan Taidemysteeriä.

SERLACHIUKSEN TAIDESAUNALLE LAATUSERTIFIKAATTI

Serlachius-museoiden Taidesaunalle on huhtikuussa 2023 myönnetty Sauna UNIQUE -laatusertifikaatti. Se kertoo ainutlaatuisesta saunaelämyksestä, joka poikkeaa tyypillisistä suomalaisista saunoista.

Sauna from Finland -verkoston auditoijat **Carita Harju** ja **Piija Äijänen** onnittelivat Serlachius-museoita hienosta palvelusta ja maailman parhaan saunaelämyksen kehittämisestä.

TAIDESAUNA KUTSUU NAUTTIMAAN

Taidesaunalla järjestetään yleinen saunavuoro tiistaisin ympäri vuoden. Heinäkuussa saunoa voi myös keskiviikkoisin. Sauna lämpiää klo 12–18, heinäkuussa kuitenkin jo klo 11 alkaen.

Yleisövuorolla voi saunoa kaksi tuntia kerrallaan. Miehillä ja naisilla on omat pukeutumis- ja suihkutilat, mutta varsinainen löylyhuone on kaikille yhteinen. Varaa sen vuoksi mukaasi uima-asu.

Saunojen käytössä ovat myös saunan terassialueet ja poreallas. Pitkän laiturin päästä voi pulahtaa uimaan ja talviaikaan avantoon. Saunalla myydään virvokkeita, ja vettä on tarjolla maksutta.

Katso tarkemmat ohjeet ja varaa saunavuorosi etukäteen verkkosivuiltamme.

OSTA LIPUT
[serlachius.fi/](http://serlachius.fi/osta-verkosta)
osta-verkosta

TAIDESAUNA KIINNOSTAA MAAILMALLA

Serlachiuksen Taidesaunan yleisövuoroilla on vierailut viime kuukausina poikkeuksellisen paljon ulkomaalaisia, erityisesti japanilaisia saunoja. Taidesauna kiinnostaakin nyt sekä Suomessa että ulkomailla. Erityisesti Japanissa eletään tällä hetkellä todellista saunabuomia.

Taidesaunassa on vierailut sen avaamisen jälkeen useita kansainvälisiä medioita. Maaliskuussa saunassa kävi kuvaamassa japanilainen TV-kanava BS Asahi, joka tavoittaa jopa kolmekymmentä miljoonaa taloutta. Vuoden mittaan kymmeniä toimittajia ja bloggajia eri puolilta maailmaa on vierailut saunassa ja kirjoittanut siitä.

Kiinnostavista arkkitehtuurikohteista leppoisaa videoblogia tekevä australialainen Archimarathon julkaisi maaliskuussa saunasta videon, joka on kerännyt heidän YouTube-kanavallaan jo tuhansia näyttökertoja. Saunan arkkitehtuurista on kirjoitettu kymmenissä alan medioissa eri puolilla maailmaa.

Japanilaiset hullaantuivat saunaan

Japanin saunabuumin synnytti muutama vuosi sitten saunasta kertova Manga-sarjakuva ja sen pohjalta luotu draamasarja. Laajalevikkisten japanilaisen aikakauslehtien viime vuonna kirjoittamat artikkelit suomalaisista saunoista – myös Serlachiuksen Taidesaunasta – ovat lisänneet saunaintoa entisestään. Todelliseksi viraaliksi on noussut suosittu saunikon koomikon julkaisema video häämatkastaan, jonka yhteydessä hän vieraili Serlachiuksen Taidesaunassa.

Suomessa jo kymmenen vuotta asunut japanilainen mediakoordinaattori **Ayana Palander** tuntee hyvin sekä suomalaisen että japanilaisen saunakulttuurin. Hän on tehnyt opinnäytetyönsä Jyväskylän yliopistoon Suomen yleisten saunojen

nykymerkityksestä sekä kirjoittanut kirjat Suomen ja Japanin saunakulttuureista.

Ayana Palander kertoo, että japanilaiset ovat valmiit matkustamaan pitkiäkin matkoja saunaelämysten vuoksi. Hän itsekin on tuonut Serlachiuksen Taidesaunaan japanilaisia vieraita. ”Suomi ja saunamatkailu kiinnostaa nyt aivan erityisesti miehiä. He saattavat kiertää viikon tai kahden aikana lukemattoman määrän eri saunoja ympäri Suomea.”

Saunakulttuurit eroavat toisistaan

Aylana Palanderin mukaan Japanissa saunotaan yleensä todella kuumassa saunassa, eikä vettä tavallisesti saa heittää kiukaalle itse. Tärkeä osa saunomista on vilvoittelu kylmässä vedessä – usein kylmävesialtaassa. Japanissa saunassa ei yleensä puhuta. Saunominen mielletään lähes meditatiiviseksi kokemukseksi, jonka tarkoitus on rentouttaa fyysisesti ja psyykkisesti.

Japanilaiset tuntevat kuitenkin hyvin eri maiden saunakulttuureiden erot. Ayana Palanderin mukaan Serlachiuksen Taidesauna täyttää kaikki ne vaatimukset, joita japanilaiset suomalaiselle saunalle asettavat. Tärkeintä on erinomainen löylyhuone ja mahdollisuus uida järven ja talvella avannossa. Elämystä täydentävät Taidesaunan selkeä arkkitehtuuri, taide, design ja sekä ympäröivä kaunis luonto. Hänen mukaansa Serlachiuksen Taidesauna voi markkinoida ulkomaalaisille rentona saunana. Silloin vieraat tietävät, että saunatietä sallii jutteleminen ja löylyn heittäminen itse.

Lorna Simpson, *Woman on Snowball*, 2018, styroksi, vaneri, kipsi, teräs, epoksinnoite.
© Lorna Simpson. Taiteilijan ja Hauser & Wirthin omistuksessa. Kuva: James Wang.

Lorna Simpson – Haze

Serlachius-museo Göstassa nähdään kesällä ja syksyllä 2023 amerikkalaistaiteilija Lorna Simpsonin näyttely *Haze*. Simpsonia pidetään yhtenä tämän hetken vaikutusvaltaisimmista nykyaiteilijoista. Kyseessä on hänen ensimmäinen näyttelynsä Suomessa ja Pohjoismaissa.

Lorna Simpson on yksi keskeisistä amerikkalaisen nykyaiteen vaikuttajista. Hän tuli 1980-luvulla tunnetuksi käsitteellistä teoksista, joissa hän yhdisti valokuvaa ja tekstiä. Kerroksellisissa ja moniarvoisissa teoksissaan hän hyödyntää kielikuvia kommentoidessaan tämän päivän amerikkalaista elämää. Simpson on käsitellyt samoja aihepiirejä yli 30-vuotisen uransa ajan. Hänen teoksensa haastavat perinteisen näkemyksen muistista, identiteetistä, sukupuolesta, rodusta ja historiasta.

Valokuvataiteilijana aloittanut Simpson on käyttänyt monipuolisesti ja rohkeasti erilaisia tekniikoita aina kulloistenkin aiheiden sanelemana. Näyttelyssä häneltä nähdään sekatekniikalla toteutettuja maalauksia, veistoksia ja videotaidetta. Näyttelyyn saadaan myös sarja aivan uusia kollaaseja, jotka valmistuvat juuri ennen sen avautumista.

Näyttelyn nimi *Haze* (usva, sumu) viittaa siihen, miten sumea näkyvä meillä on usein sekä menneisyyteen että nykyaikaan. Katsettamme sumentavat monenlaiset ennakoasenteet. Simpsonin taide haastaakin tarkistamaan omia käsityksiämme. Hän ei tarjoa selkeitä vastauksia, vaan avaa laajan kentän omille tulkinnoille ja assosiaatioille.

2010-luvulta alkaen Simpson on tehnyt kollaaseja, joiden tärkeänä lähdemateriaalina ovat toimineet vanhat aikakauslehdet. Ne ovat keskeinen osa Serlachius-museoidenkin näyttelyä. 1940–50-luvulta lähtien ilmestyneet, Yhdysvaltain mustalle väestölle suunnatut lehdet *Ebony* ja *Jet* ovat tarjonneet Simpsonille hedelmällisen perustan tutkia ja visualisoida amerikkalaista historiaa. Vaikuttavassa *Timeline*-veistoksessa (2019) on yli kolme metriä korkea pino näitä lehtiä.

Vertauskuvallinen jää

Haze-näyttely esittelee Lorna Simpsonin viime vuosien tuotantoa painottuen monumentaaliseen jäämaalauksen sarjaan. Sarjan maalaukset on toteutettu sekatekniikalla, pohjalla on arkistosta löytyneitä valokuvia ja tekstifragmentteja. Serlachius-museoissa on ensimmäistä kertaa esillä näin laajasti Simpsonin jäämaalauksia vuosilta 2017–2021.

Sinisävyiset, abstraktin ja esittävän taiteen välimaastoon sijoittuvat maalaukset tuovat ensimmäisenä mieleen sulavat jäätiköt ja johdattelevat ajatukset ilmastonmuutokseen. Simpsonille jäämaalauksissa on kuitenkin kyse amerikkalaisen yhteiskunnan henkisestä ilmastosta, joka näyttäytyt hänelle entistä synkempänä ja epäystävällisempänä. Jäävuoresta on tunnetusti nähtävillä vain

huippu suuren osan jäädessä piiloon veden alle. Tämä kutsuu tulkitsemaan teoksia samaan tapaan: pohtimaan, mitä jää kuvaamatta ja näyttämättä.

Jää on toistuva elementti Simpsonin viime vuosien teoksissa. Jää on sekä muutoksen että pysyvyyden vertauskuva. Sana "ice" liittyy myös tasa-arvokysymykseen. Ihminen voidaan jäädä ja eristää yhteiskunnasta ja "put on ice" -termillä tarkoitetaan myös vankilaan sulkemista. Yhdysvalloissa vankilassa oleva henkilö ei saa äänestää, joten ihmisen vangitseminen on myös teko, jolla evätään hänen mahdollisuutensa saada äänensä kuuluviin yhteiskunnassa.

Näyttelyn maalauksissa korostuu syvän sininen väri, joka sisältää monissa kulttuureissa symbolisia merkityksiä. Sana sininen viittaa myös bluesmusiikkiin ja alakuloiseen mielialaan. Vuonna 2019 Simpson on kertonut maalausten värin kuvaavan paitsi pimenevää iltaa, myös henkistä tilannetta tämän päivän Yhdysvalloissa.

Näyttely on toteutettu yhteistyössä sveitsiläisen Kustmuseum Thunin kanssa. Sen on kuratoinut Serlachius-museoiden kokoelma- ja näyttelypäällikkö **Laura Kuurne**.

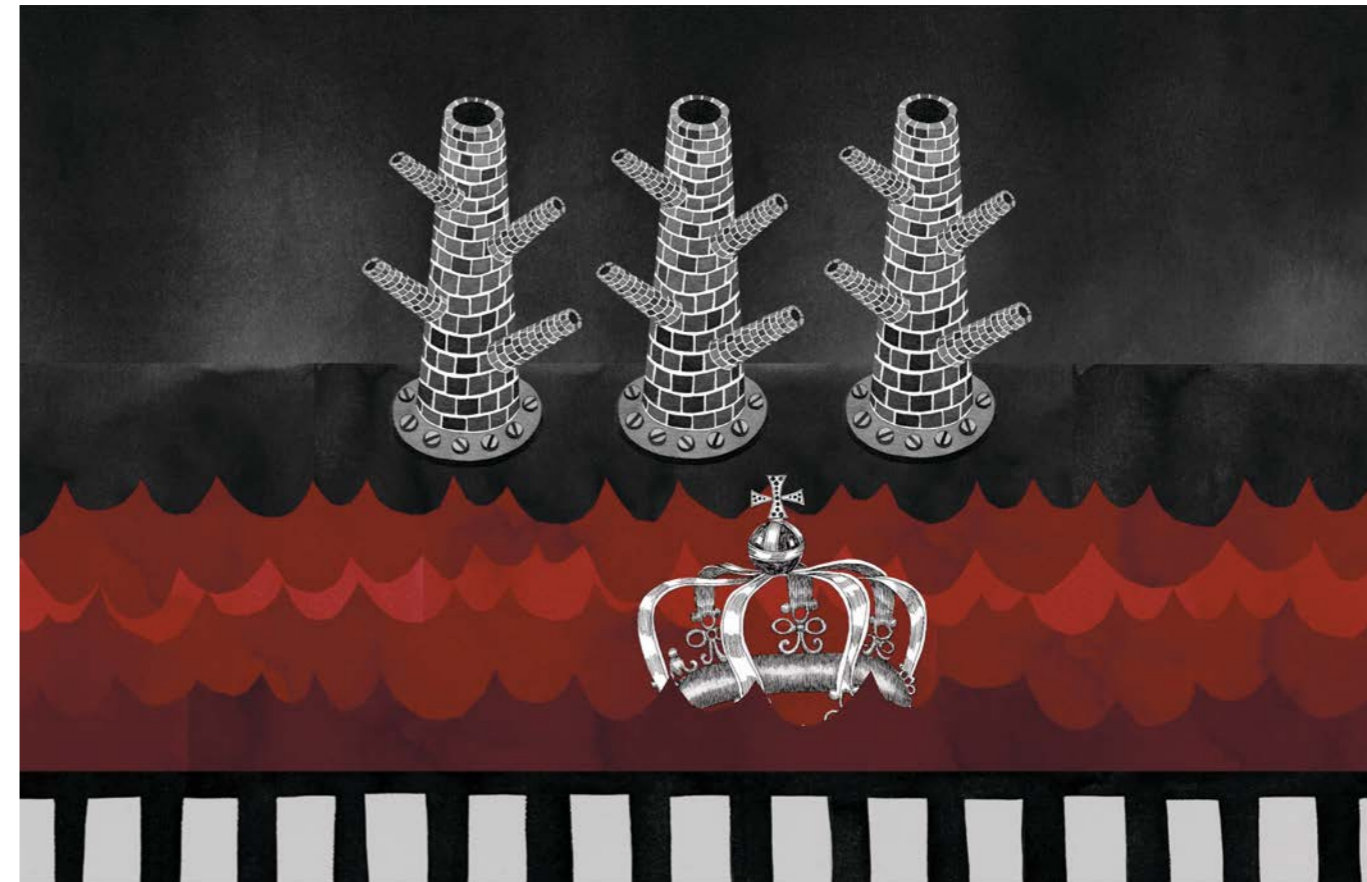
Vaikutusvaltainen taiteilija

Lorna Simpson syntyi 1960 Brooklynissa New Yorkissa. Hän opiskeli School of Visual Artsissa New Yorkissa ja suoritti 1985 maisterin- tutkinnon Kalifornian yliopistossa San Diegossa.

Simpson on järjestänyt yksityisnäyttelyitä muun muassa New Yorkin modernin taiteen museossa MoMassa, Los Angelesin nykyaiteen museossa ja Whitney amerikkalaisen taiteen museossa New Yorkissa sekä Hirshhornin taidemuseossa ja veistospuistossa Washington DC:ssä. Hänet on kutsuttu merkittävimpiin kansainvälisiin näyttelyihin, kuten Venetsian biennaaliin Italiaan (1990 ja 2015) ja Kasselin Documentaan, Saksaan (1987 ja 2002). Vuonna 2019 hänet palkittiin J. Paul Getty -mitalilla.

GÖSTA
LORNA SIMPSON
HAZE
13.5.–8.10.2023

Lorna Simpson, *Cloudscape*, 2004, yksikanavainen videoinstallaatio. © Lorna Simpson. Taiteilijan ja Hauser & Wirthin omistuksessa. Kuva: James Wang.

Pirjetta Brander, *Puutarha. Nykyinen versio paratiisista*, 2009, stillkuva animaatiosta.

Pirjetta Brander kuvaa elämän ja ihmislunnon pohjavirtoja

Pirjetta Branderin taiteessa viiva ja liike ovat keskipisteessä, onpa kyse sitten piirroksista, animaatiosta, veistoksista tai grafiikasta. Branderin näyttely *Pohjavirtaus* esittelee Serlachius-museo Göstassa taiteilijan tuotantoa vuosilta 1996–2023.

Pirjetta Branderin taide on samaan aikaan kiehtovaa ja kaunistelematonta. Hän tarkastelee elämää jättämättä pois epämiellyttäviä ilmiöitä, joiden olemassaolon tiedämme mutta joita emme halua ajatella tai ainakaan sanoa ääneen. Tähän viittaa myös näyttelyn nimi *Pohjavirtaus*.

"Se tarkoittaa totuuden etsimistä, sen luotaamista. Taiteen tarkoitus on kaivaa esiin näitä asioita. En ole mikään viihdyttäjä. Olen se tyyppi, joka sanoo ikäviä asioita", hän painottaa.

Näyttelyn varhaisimmat teokset ovat piirustuksia. *Me* (1996–99), *Paratiisi* (1998) ja *Rottakuningas* (1999) kuvaavat Branderin näkemyksiä elämästä ja ihmislunnon kolmella eri tasolla.

Me on sisäisen elämän kuvaus, *Paratiisi* hyvän elämän satiiri ja *Rottakuningas* eräänlainen maailmanselitys. Kuvallisesti ne kietoutuvat yhteen.

Branderin yksityiskohtia pursuavissa piirustuksissa on villiä surrealismin ja absurdia huumoria. Taiteilija sanookin, että taidetta voi tehdä mistä tahansa. "Taiteessa kaikki on mahdollista, elämässä ei. Teoksissa voi sekoittaa ja rinnastaa rajattomasti aiheita, ajatuksia, hahmoja, aikakausia, tunteita ja mielipiteitä."

Kaiken lähtökohtana on piirtäminen

Pirjetta Branderin mukaan kaikki hänen taiteensa perustuu piirtämiseen, joka on hänen äidinkieltensä. Hän on tehnyt vuosien saatossa taidetta monilla eri tekniikoilla mutta palaa aina piirustukseen, viivaan ja liikkeeseen. *Pohjavirtaus*-näyttelyssä hän on palannut myös 1990-luvun mustavalkoiseen maailmaan.

Animaatiossa *Puutarha. Nykyinen versio paratiisista* (2009) tehdas suoltaa puunrunkoja muistuttavista piipuistaan pulloja, jäätelö-

tötteröitä, makkaraa ja donitseja täyttäen lopulta koko ympäristön. Pankkikriisin aikaan syntynyt teos viittaa kestäättömään kulutusjuhlaan, joka uhkaa koko maailmaa. Animaatio on tehty yhteistyössä animaattori **Laura Palosaaren** ja säveltäjä **Raoul Björkenheimin** kanssa.

Grafiikansarja *Kihisevä tyhjä* (2022) syntyi pandemia-aikaan. Maailman sulkeutuessa taiteilijalla oli runsaasti aikaa tarttua työlääseen kuivaneulatekniikkaan. Hän kaiversi kuparilaatat täyteen kasviaiheita. Vedostustyön teki graafikko **Janne Laine** työhuoneellaan Mäntässä.

Kesät Mäntässä, talvet Intiassa

Mänttä-Vilppulassa nykyisin asuva Pirjetta Brander ylläpitää omistamissaan kahdessa kiinteistössä taiteilijaresidenssiä, veistospihaa sekä *Leirintäalue*-nimistä kesänäyttelyä.

Talvet Brander viettää Intiassa veistäen kiveä. *Pohjavirtaus*-näyttelyssä on mukana kolme Intiassa valmistettua veistosta, joissa liike ja viiva ovat niin ikään tärkeässä osassa.

Näyttelytilan ulkoseinään taiteilija maalasi teoksen nimeltä *Tyhjiys* (2023). Seinämaalauksen spiraaliteema toistuu näyttelyn sisään-tulon lähellä olevissa teoksissa *Huoneen siivous 1 ja 2* (1998). Näyttelyn on kuratoinut Serlachius-museoiden kokoelma- ja näyttelypäälikkö **Laura Kuurne**.

GÖSTA

PIRJETTA BRANDER
POHJAVIRTAUS
25.3.-3.9.2023

Pirjetta Brander, *Huoneen siivous 1*, 1998, tussi paperille.
Aukeaman kuvat: Sampo Linkoneva.

Pirjetta Brander

- Syntynyt 1970 Helsingissä.
- Tukholman Taidekoulu 1991–93, Tampereen Ammattikorkeakoulu 1991–94 ja Tampereen Yliopisto 2001.
- Taiteen maisteri Kuvataideakatemia veistotaiteen osastolta 2012–15.
- Pitänyt lukuisia yksityisnäyttelyitä ja ollut mukana yhteisnäyttelyissä Suomessa ja ulkomailla.
- Osallistunut filmifestivaaleille ja näytöksiin eri puolilla maailmaa.
- Toiminut Mäntän kuvataideviikkojen kuraattorina 2016.
- Toimii aktiivisesti monissa taiteilijajärjestöissä.

Elena Näsänen videoteos *Yö ja päivä* kertoo kaksi tarinaa ilmastokriisistä

Videotaiteilija Elena Näsänen näyttely *Yö ja päivä* käsittelee globaalia ilmastokriisiä. Joillekin ilmastomuutos merkitsee äärimmäistä kuivuutta, toisille lisääntyviä myrskyjä ja tulvia. Serlachius-museo Göstassa nähtävä kaksikanavainen videoinstallaatio tuo esiin nämä molemmat näkymät.

Videoteoksessa esiintyy kaksi toisiaan muistuttavaa naista. Toinen heistä vaeltaa äärimmäisen kuivalla vuoristoseudulla Etelä-Euroopassa, toinen kuuntelee myrskyn nousemista pimeällä saarella jossain pohjoisessa.

Molempia rooleja näyttelee sama näyttelijä, Ella Mettänen. Tällä ratkaisulla Elena Näsänen halusi korostaa sitä, että ihmiset ovat kaikkialla samanlaisia. Siksi myös ilmastomuutoksen seuraukset ja siitä kannettava vastuu ovat yhteisiä kaikille.

Elena Näsänen käsittelee ilmastokriisiä syyllistämättä ketään. Silti videoteoksesta välittyy voimakkaasti tunne, että aika on käymässä vähiin ratkaisujen löytämiseksi. *Yö ja päivä* herättää ajatuksia myös ilmastomuutoksen poliittisista seurauksista: muuttoliikkeestä ja globaalista eriarvoistumisesta.

Runollisuus ja harkiten toteutettu äänimaailma ovat tunnusomaisia Näsänen teoksille. Myös *Yö ja päivä* välittää sanomansa katsojalle lyyrisin keinoin, vaikka käsittelee vaikeaa ja poliittisesti värittyä aihetta. Taiteilija haki tietoisesti teokseensa vastakohtia, jotka samaan aikaan täydentävät toisiaan: yö ja päivä, pohjoinen ja etelä ovat toistensa vastakohtia ja silti yhtä.

Itsenäinen teos *Myrsky*-elokuvan rinnalla

Vuonna 2022 valmistui lyhytelokuva *Myrsky*, joka on nähtävissä YLE Areenassa vuoden 2023 loppuun asti. Installaatio *Yö ja päivä* on osin samoista kohtauksista leikattu itsenäinen teos. Elena Näsänen mielestä oli luontevaa, joskaan ei erityisen tavallista,

että samasta materiaalista on tehty sekä lyhytelokuva että videoinstallaatio.

Hänen mukaansa videoteos koostuu pidemmistä kohtauksista, sillä sitä näytetään yleensä suurena projisointina ja katsomisen voi aloittaa mistä kohtaa tahansa. Lyhytelokuva taas on juonellisempi ja leikkaukseltaan nopeampi. Molempia yhdistää avoimeksi jäävä loppu. Se oli taiteilijan harkittu valinta, joka jättää katsojalle pohdittavaa.

Ilmastomuutosta kuvaavan teoksen yhteydessä korostuivat ympäristökysymykset. Esimerkiksi Espanjan kuvauksissa mukana olivat vain taiteilija, kuvaaja ja näyttelijä. Pohjoista saarta kuvaavat kohtaukset puolestaan on kuvattu lähellä Näsänen kotia Helsingissä.

Yö ja päivä -videoteoksen tuotantoon ovat taiteilijan rinnalla osallistuneet tuottaja Danaï Anagnostou, kuvaaja Jussi Eerola, äänisuunnittelija Anne Tolkkinen, säveltäjä Pessi Levanto, värimäärittelijä Marko Terävä ja VFX-suunnittelija Jari Hakala. Näyttelyn on kuratoinut Serlachius-museoiden amanuenssi Tomi Moisio.

Elena Näsänen

- Syntynyt 1968.
- Asuu ja työskentelee Helsingissä.
- Valmistui taiteen maisteriksi Kuvataideakatemiasta vuonna 1998.
- Opintoja myös Lontoossa, Firenzessä ja Manchesterissa.
- Teoksia nähty festivaaleilla ja näyttelyissä niin Suomessa kuin ulkomailla.
- 2021 myönnettiin valtion viisivuotinen taiteilijaprofessoriapuraha.

ELENA NÄSÄNEN
YÖ JA PÄIVÄ
25.3.2023–3.3.2024

Helene Schjerfbeck, *Laiturilla*, 1879, öljyväri kankaalle, Gösta Serlachiuksen taidesäätiö. Kuva: Sampo Linkoneva.

Helene Schjerfbeckin maalaus *Laiturilla* täydentää nyt Serlachiuksen kokoelmaa

Serlachius-museo Göstan kartanossa voi kesällä tutustua Helene Schjerfbeckin varhaiseen teokseen *Laiturilla* vuodelta 1879. Yksityisomistuksessa tähän asti ollut maalaus on nähty julkisessa näyttelyssä ani harvoin, ehkä vain kerran aiemmin.

Helene Schjerfbeck (1862–1946) maalasi *Laiturilla*-teoksen vain 17-vuotiaana mahdollisesti Sjundbyn kartanossa Siuntiossa, jossa hän vietti pitkiä aikoja sukulaistensa luona. Nuo vierailut olivat nuorelle Helenelle hyvin tärkeitä, ja hän muisteli myöhemmin niitä lämpimästi monissa kirjeissään.

Laiturilla-maalaus on tehty samana vuonna, jolloin Helene valmistui Adolf von Beckerin taidekoulusta ja osallistui ensimmäiseen näyttelyynsä. Hän oli aloittanut taideopinnot Taideyhdistyksen piirustuskoulussa syksyllä 1873 vain yksitoistavuotiaana. Valmistuttuaan sieltä neljä vuotta myöhemmin hän siirtyi opiskelemaan Adolf von Beckerin yksityiseen taidekouluun, jossa tutustui ranskalaiseen ulkoilmamaalaukseen.

Rakkaus saaristoon heijastuu maalauksesta

Maalauksessa nuori nainen nostaa laiturilla lippua merkiksi liikennöivälle höyrylaivalle tai veneelle, jotta se pysähtyisi ottamaan matkustajat kyytiin. Vanhempi nainen odottaa laiturin penkillä hieman etukumarassa istuen. Naisen asento on tuttu useista Schjerfbeckin myöhemmistä, modernistisista teoksista.

Taidehistorioitsija Leena Ahtola-Moorhousen mukaan *Laiturilla*-teos sopii hyvin nuoren, saaristoa rakastaneen taiteilijan aiheeksi. Lonkkansa lapsena vioittanut Helene nautti vesillä liikkumisesta ja toimi jopa serkkunsa purjeveneessä gastina. Liikuntarajoite ei haitannut häntä vesillä lainkaan niin paljon kuin maissa.

”Maalaus kertoo sosiaalisen yläluokan elämästä tuolta ajalta ja näyttää sen, miten innostunut Helene oli jo nuorena muodista ja sen ilmaisuvoimasta. Teoksessa on myös vähän liikuttavaa tyttömäisyyttä, nuoren naisen unelmia eleganssista, vaikka vanhuus muistuttaa olemassaolollaan elämän kehästä”, Schjerfbeckin tuotantoon ja elämään syvällisesti perehtynyt taidehistorioitsija kertoo.

Nuoren taiteilijan leijonankynnet näkyvät

Leena Ahtola-Moorhouse näkee teoksessa Adolf von Beckerin taidekoulun vaikutuksen. Nuori taiteilija on päässyt ehkä tutustumaan tanskalaisen kultakauden taiteilijoiden maalauksiin,

joissa maisema ja henkilöt kietoutuvat samalla tavalla tunnelmallisesti yhteen. Myös maalauskerrosten oivaltava käyttö kertoo von Beckerin opeista. Vanhemman naisen tumman asun värvivahteet on tuotu hienosti esiin. ”Sommitelu meren selkää vasten on jo itsessään rohkea ja vaativa. Schjerfbeck oli dramaattinen nuoresta pitäen.”

Ahtola-Moorhousen mukaan nuori Schjerfbeck näyttää maalauksessa leijonankyntensä. Hän on käyttänyt rohkeasti kontrasteja ja tuo osaavasti esiin värien intensiteetin. Hän kuvaa onnistuneesti myös nuoruuden ja vanhuuden eroja.

”Köyryselkäinen vanha nainen istumassa tummassa puvussa vierellään hehkeä nuori nainen pystypäisenä hohtavan vihreässä puvussa keltainen olkihattu päässään. Vanha odottaa paikallaan, nuori vetää lipun salkoon ja on aktiivinen”, hän kuvailee.

Arvokas lisä Serlachiuksen Schjerfbeck-kokoelmaan

Laiturilla-maalaus on ollut saman suvun omistuksessa vuosikymmenien ajan. Se on jäänyt tuntemattomaksi suurelle yleisölle, sillä se on ollut julkisesti esillä kenties vain Helsingin Taidehallissa 1954 järjestetyssä Helene Schjerfbeckin muistonäyttelyssä.

Maalaus on mainittu näyttelyn katalogissa sekä H. Ahtelan vuonna 1953 julkaisemassa teoksessa *Helene Schjerfbeck*, jossa se mainitaan nimellä *Flaggan hissas*, c. 1880. Teoksesta on olemassa myös pienikokoinen, musteella ja vesiväreillä paperille tehty luonnos, joka on yksityisomistuksessa.

Serlachius-museoiden johtajan Pauli Sivosen mukaan maalaus täydentää hyvin taidesäätiön Schjerfbeck-kokoelmaa, jota on kartutettu viime vuosina useilla merkittävillä teoksilla. Jo vuorineuvos Gösta Serlachius osti aikanaan teoksia suoraan taiteilijalta. Schjerfbeck-kokoelma on saanut kuitenkin painavuutta erityisesti viimeisen kymmenen vuoden aikana.

”Vaikka teos ei kuulu Schjerfbeckin modernistisiin mestariteoksiin, se on hieno osoitus hänen kasvustaan taiteilijaksi, ja ansaitsi tulla liitetyksi kokoelmaan. Säätiöllä ei ole ennestään kovin monia taiteilijan nuoruuden töitä”, Sivonen sanoo.

Susanna Yläjärvi

Minna Henriksson & Ahmed Al-Nawas, *Genesis*, 2023, tuftattu ryijy, yksityiskohta.
Kuva: Sampo Linkoneva.

GENESIS

Vaihtoehtoinen kertomus Mäntän tehdasyhteisön synnystä

Minna Henrikssonin ja Ahmed Al-Nawasin näyttely *Genesis* Serlachius-museo Gustafissa korostaa työntekijöiden merkitystä Mäntän tehdasyhteisön rakentumisessa ja kritisoi entisen G. A. Serlachius Osakeyhtiön ja sen johtajien toimintaa. Serlachius-museoiden johtajan Pauli Sivosen mukaan taidesäätiö on 2000-luvun alusta lähtien halunnut kertoa Mäntän tarinaa arkojakaan aiheita ohittamatta.

Genesis-näyttelyn innoittajana ovat olleet erityisesti Lennart Segerstrålen (1892–1975) seinä- ja kattomaalaukset Serlachius-museo Göstassa ja Gustafissa. Vuorineuvos Gösta Serlachiuksen luottotaitelija maalasi Joenniemen kartanon kirjastoon teoksen *Kirjallisuuden synty* (1935). Serlachius-yhtiön pääkonttorin aulaa koristaa toisen kerroksen parvekettä kiertävä *Mäntän syntyhistoria* (1937).

Segerstråle kuvaa Mäntän syntyhistorian yhden miehen, G. A. Serlachiuksen saavutuksena. Minna Henriksson ja Ahmed Al-Nawas halusivat esittää vaihtoehdon tälle Serlachiuksen hiotulle sankaritarinalle. ”Meidän mielestämme tehdasyhteisön kehitys oli enemmän prosessi, johon kuului taisteluja ja neuvotteluja. Ristiriitojen ja kontrastien kautta syntyi kompromisseja”, taiteilijat kertovat.

Ryijy kertoo työläisten tarinan

Näyttelyn keskeinen teos on tuftattu *Genesis*-ryijy, joka on saanut vaikutteita Segerstrålen teoksista. Vaakatasossa esitettävä suuri-kokoinen ryijy kertoo Mäntän tehdasyhteisön tarinan työntekijöiden näkökulmasta. Ryijyssä työläisjoukot kokoontuvat ja punaliput liehuvat. Perinteistä naisten käsityötä edustava ryijy toimii myös materiaalinsa puolesta vastapainona Segerstrålen korkeakulttuurista ammentaville teoksille.

Mäntän työväenyhdistyksen varastosta löytyneet työväentalon vanhat tuolit rinnastuvat yhtiön johtokunnan kokoushuoneen loimukoiuviisiin tuoleihin. Minna Henrikssonin linoteossarjan *Works on Paper* (2015–22) keskeisenä aiheena on useiden paperiteollisuusjohtajien pyrkimykset vastustaa työläisten vasemmistolaista järjestäytymistä ja edistää ei-vasemmistolaista toimintaa.

Taiteilijat nostavat esiin myös poliittisesti vaikean 1930-luvun, jolloin Serlachius-yhtiön johto laati ”mustia listoja” epäluotettaviksi

kokemistaan vasemmistolaisista työntekijöistä. Listat löytyivät Työväen Arkistosta, ja kopioita niistä on esillä näyttelyssä. Nimet on peitetty, mutta arviot työntekijöistä ovat nähtävissä.

Metsien ihannointi ja hyväksikäyttö

Minna Henriksson ja Ahmed Al-Nawas rinnastavat näyttelyssä suomalaista identiteettiä rakentaneet maisemataiteen klassikot keskusteluun, jota metsien hävittämisestä on käyty 1800-luvulta asti. Tämä liittyy myös Serlachius-yhtiön metsien hyödyntäjänä. Serlachiuksen kokoelmista valittujen teosten yhteyteen on tuotu samoihin ajankohtiin liittyviä tekstejä, jotka ovat kannanottoja metsien säilyttämisen puolesta.

Metsäpatruunoita houkuttelivat Itä-Karjalan rajattomat metsävarat. Minna Henriksson lähestyy aihetta *Fennoskandia Dreams* -sarjan (2021–22) kautta. Geologi Wilhelm Ramsay (1865–1928) loi Fennoskandia-käsitteen ja määritteli alueen geologiset rajat, jotka ylsivät Itä-Karjalaan asti. Hänen teoriansa tarjosivat pohjaa myös Suur-Suomi-ajatuksille erityisesti 1941–44. Osia hänen keräämistään kivikokoelmasta on saatu näyttelyyn Luonnontieteellisestä museosta.

Käsitetaiteellinen kokonaisuus

Pauli Sivonen kertoo, että *Genesis*-näyttely on tehty Serlachius-museoiden kutsusta ja tiiviissä yhteistyössä taiteilijoiden kanssa. Näyttelyn teemoista on keskusteltu taiteilijoiden ääntä ja ajatuksia kunnioittaen.

”Ahmed Al-Nawasin ja Minna Henrikssonin lähtökohta on ollut enemmän tutkimuksellinen ja tiedollisesti orientoitunut kuin kärjistävä. Taiteilijat esittävät oman Mäntä-tarinansa vähillä elementeillä, tarkasti ja täsmällisesti mutta samalla koko ajan yllättävillä tavoilla”, hän korostaa.

”Näyttely on käsitetaiteellinen kokonaisuus, jossa liikutaan erikoisella tavalla nykytaiteen sekä taidemuseoiden, historiallisten ja luonnonhistoriallisten museoiden ja kirjastojen kertomien tarinoiden risteyskohdassa. *Genesis*-ryijyn ansiosta näyttely on myös käsitetaiteen ja käsityön kohtaamispaikka.”

Tarinat Mäntästä täydentävät toisiaan

Pauli Sivosen mukaan Gösta Serlachiuksen taidesäätiön tavoitteena on koko 2000-luvun ollut Mäntän metsäteollisen historian avoin ja tasapuolisuuteen pyrkivä tarkasteleminen. *Genesis*-näyttely liikkuu taiteen ja tutkimuksen välimaastossa. Se ei pelkästään kerro vaan luo myös uutta tarinaa ja täydentää aiempaa kuvaa Mäntästä.

”Kun taidesäätiö aikoinaan perusti historiallisen museon entiseen pääkonttoriin, tarkoituksena oli kertoa kaikkien mänttäläisten historiaa ja olla väistelemättä yhtiön historiassa niitä vaiheita, joihin meidän aikamme näkökulmasta liittyy ongelmia. Se ei ole museolle ongelma. Nykymuseot haluavat antaa äänen monenlaisille vaihtoehdoille ja monille eri näkökulmille.”

Museonjohtajan mielestä *Genesis*-näyttely ei tulisi missään muussa paikassa kerrotuksi niin mieleenpainuvalla tavalla kuin Serlachius-yhtiön vanhassa pääkonttorissa. Sen historiallinen ympäristö ja monia tarinoita todistaneet seinät ovat keskeinen osa näyttelyä.

GUSTAF MINNA HENRIKSSON & AHMED AL-NAWAS: GENESIS
4.2.-19.11.2023

GENESIS – ARVOJEN KAMPPAILU

Genesis – Arvojen kamppailu laajentaa ja taustoittaa Ahmed Al-Nawasin ja Minna Henrikssonin näyttelyä Serlachius-museo Gustafissa. Al-Nawas ja Henriksson ovat työskennelleet yhdessä vuodesta 2015 alkaen tarkastellen kriittisesti historiaa ja poliittisoiden sitä taiteen keinoin.

Al-Nawasin ja Henrikssonin artikkeli avaa näyttelyn keskeistä aihetta, vaihtoehtoista kuvausta Serlachius-yhtiön perustamisesta. James Pope tarkastelee artikkelissaan yhdysvaltalaisen teollisuusjohtajien käytänteitä työläisten passivoimiseen ja työläisten vastarintaa.

Annika Waenerbergin artikkelissa taidehistorian ja ympäristöhistorian vuoropuhelu valottaa kansallistaiteellisten ihanteiden ja teollis-taloudellisen todellisuuden suhdetta 1800-luvun lopussa ja 1900-luvun alkupuolella.

Kirjan on kustantanut Kustannusosakeyhtiö Parvus.

34 e

TILAA KIRJAT
KAUPPA.SERLACHIUS.FI

Pasi Mälkiä
SYDÄMELLISESTI
Sinun

Pasi Mälkiä aloitti Serlachius-museoiden vastaavana näyttelymestarina elokuussa 2021. Helsingistä muuttanut Pasi mänttäläistyy nyt hyvää vauhtia, odottaa kesän pyöräilykautta ja remontoi vähin erin perheen omakotitaloa.

Mitä olet tehnyt aiemmin työksesi?

Työskentelin aiemmin kuvanveistäjänä ja tein museoissa keikkahommia näyttelytekniikkona.

Mikä sai sinut kiinnostumaan vastaavan näyttelymestarin työstä?

Ala on tuttu minulle entuudestaan. Olen työskennellyt vastaavan kaltaisissa työtehtävissä monissa muissa taideinstituutioissa. Tämä on kuitenkin ensimmäinen vakituinen työpaikkani.

Mitä kaikkea työhösi sisältyy?

Työni on hyvin vaihtelevaa. Työpäivät voivat sisältää muun muassa taideteosten käsittelyä ja ripustamista, näyttelyaikataulujen suunnittelua, tapaamisia ja kokouksia niihin liittyen, näyttelytiimin tarpeista ja resursseista huolehtimista, yhteydenpitoa taiteilijoihin, näyttelyrakenteiden suunnittelua ja rakentamista – ja kaikkea muutakin.

Millainen on hieno päivä työssäsi?

Hieno päivä on sellainen, kun pääsemme ripustamaan tai rakentamaan taiteilijan kanssa näyttelyn tai teoksen valmiiksi, ja kaikki onnistuu haasteista huolimatta. Pidän siitä, että työ on haastavaa.

Millaisen päivän voisit jättää väliin?

Voisin jättää väliin sellaisen päivän, jolloin asiat menevät pieleen ja päädytään pohtimaan, mitä olisi pitänyt tehdä toisin.

Keitä kuuluu perheeseesi?

Perheeseemme kuuluvat puolisoni Tiia, tyttäret Helmi ja Helka sekä koiramme Napoli. Tiia työskentelee kuvanveistäjänä ja on löytänyt hyvän työhuoneen Mäntästä. Helka käy Mäntässä yhdeksättä luokkaa ja haaveilee menevänsä lukioon Helsinkiin. Helmi muutti omilleen Helsingissä, kun teimme muuttoa Mänttään, ja kirjoittaa juuri ylioppilaaksi. Napoli taas on kaikin puolin erinomainen koira ja tärkeä meille kaikille.

Muutit perheesi kanssa Mänttään ja ostitte talon. Oletteko kotiutuneet Mänttään?

Olemme kotiutuneet hyvin. Talomme on monella tapaa juuri toiveittemme mukainen. Laitamme sitä mieleisemmäksi, mutta varsinaista korjaustarvetta ei juuri ole. Talon sijainti on myös hyvä: olemme vielä lähellä palveluita, mutta takapihalta pääsee jo metsään.

Mitä teet vapaa-ajallasi?

Vapaaalla laitamme taloa kuntoon. Olen innokas pyöräilijä, mutta edellinen kesä meni mittavassa muutossa Helsingistä Mänttään, enkä ehtinyt fillaroimaan tarpeeksi. Pidämme luonnossa liikkumisesta. Kotona taas pelaamme usein pöytätennistä ja purimmekin yhden seinän talosta, jotta olohuoneesta tuli riittävän suuri siihen tarkoitukseen.

Minna Henriksson

- Syntynyt 1976 Oulussa.
- Asuu ja työskentelee Helsingissä.
- Taideopinnot Limingan Taidekoulussa, Brightonin yliopistossa, Kuvataideakatemiassa Helsingissä ja Malmön Taideakatemiassa.
- Työskentelee tekstin, piirustuksen ja grafiikan parissa.
- Osallistunut kansainvälisiin näyttelyihin ja pitänyt yksityisnäyttelyitä.

Ahmed Al-Nawas

- Helsingissä asuva vapaa kuraattori ja taiteilija.
- Syntynyt 1980 Irakissa, muuttanut lapsena Suomeen.
- Opiskellut kuratointia ja kuvataidetta Aalto-yliopistossa ja Wienin kuvataideakatemiassa.
- Toiminut Checkpoint Helsingin kutsumana kuraattorina 2015–16.

PARHAAT VINKIT KEVÄÄN JA KESÄN SERLACHIUS-VIERAILULLE

Päätä vierailupäivä ja tee varaukset etukäteen!

Katso kesäkauden tapahtumat tapahtumakalenterissamme. Huomaa esimerkiksi Mäntän Musiikkijuhlat 1.-5.8.

Mänttä Food Festival 2.9. Maailmankuulu tanskalainen keittiömestari Jens Peter Kolbeck saapuu syyskuussa Mänttä Food Festivalin kunniavieraksi. Tapahtuman teemana on ”Heritage”. Laita päivä jo kalenteriin ja seuraa uutisiamme!

Julkisilla museoon! Serlachius-bussi kuljettaa Tampereen keskustasta suoraan museoille ja niiden välillä. Bussin aikataulu on sovitettu yhteen Helsingin junien kanssa. Aikataulut ja liput verkkosivuiltamme.

Kaksi museota yhden hinnalla! Museolippu oikeuttaa sisäänkäyntiin sekä Serlachius-museo Göstaan että Gustafiin. Kannattaa vierailla molemmissa!

Yleisöopastukset kesä-elokuussa sunnuntaisin

Göstassa klo 13 ja 15, Gustafissa klo 14. Opastuksen hinta 5 e/hlö.

Tee pöytävaraus ravintola Göstaan! Laadukas museoravintola palvelee läpi kesän – myös ilman pöytävarausta. Muista myös kesäravintola Autereen tupa.

Ihastu Taidesaunaan! Yleisövuorot läpi vuoden tiistaisin, heinäkuussa myös keskiviikkoisin! Ota uimapuvut ja pyyhkeet mukaan, liput verkkokaupastamme.

Viivy yön yli! Serlachius-museoiden ja Taidekaupungin kulttuuritarjonta on niin laaja, että yksi vierailupäivä jää auttamatta lyhyeksi. Tietoa majoitusmahdollisuuksista verkkosivuiltamme.

KERÄÄ RYHMÄ!

Kun keräät vähintään 12 hengen vierailijaryhmän, saat vapaan sisäänkäyntiin. Lisäksi muistamme Sinua Serlachius-museoiden lahjakassilla. Lahjakassin sisältö vaihtelee, mutta mukana on aina laadukas taidekirja. Ryhmille suosittelemme myös opastuksia! Ota ryhmävarauksissa yhteys: myynti@serlachius.fi, p. 03 488 6801

Kampanja on voimassa vuoden 2023 loppuun asti.

serlachius.fi

P.S.

Pauli Sivonen
johtaja

PAIKALLISET JA GLOBAALIT YHTEISÖT

Museot julistavat nykyisin haluavansa toimia yhteisöllisesti. Ne ovat kiinnostuneita paitsi itsestään ja kokoelmistaan, myös niistä ihmisistä ja ryhmistä, joiden kanssa ne toimivat.

Kun klassinen museo oli temppelin kaltainen kolossi, jota lähestyttiin nöyrästi hattu kädessä ja massiivisia portaita ylös kiiveten, nykyinen museo haluaa olla kynnyksetön kohtaamispaikka.

Museot verkostoituvat ja verkostoivat. Ne kehittävät kumppanuuksia ja kehittyvät itse niiden kautta. Ne osallistuvat ja osallistavat sekä puhuvat ympärillä olevan yhteiskunnan kannalta keskeisistä aiheista. Ne luovat mahdollisuuksia, toimivat opetusympäristöinä ja tähtäävät ymmärryksen laajenemiseen.

Museoiden luontaisimmat yhteisöt koostuvat niiden lähellä asuvista ihmisistä. Heitä houkutellaan näyttelyihin ja tapahtumiin, heille järjestetään monenlaista ohjelmaa. Halutaan, että he ovat museon ammattilaisten kanssa yhdessä myös määrittelemässä, millainen on heidän oma paikallinen kulttuuriperintönsä.

Myös Serlachius-museot toimii näin. Kun katson museon nettisivuilta yhteisöllistä toimintaamme, se näkyy erityisesti museon järjestämissä tapahtumissa. On erilaista yleisöluentoa, taidesaunan yleisövuoroa, taideleiriä, residenssi- ja seniorikahvia ja lasten lauantaita. Museo luo ja tarjoaa yhteisönsä eri kohderyhmille erilaisia kohtaamispaikkoja.

Näissä kohtaamisissa myös määritellään sitä, millaista kulttuuriperintöä Serlachius tallentaa.

Serlachius-museoiden yhteisöllistä toimintaa syventää aivan erityisesti taidesäätön historiallinen rooli Mäntässä.

Kaupunki on Serlachius-yhtiön toiminnan ympärille aikoinaan syntynyt, ja yhtiö ja Serlachius-suku määrittelivät vuosikymmenten ajan koko paikkakunnan olemusta ja kehitystä. Tämän historiallisen taustan hengessä pyrimme yhä vaikuttamaan monin tavoin Mäntän asioihin, esimerkiksi saavutettavuuteen ja matkailupalveluihin.

Kaikesta tästä Serlachius kertoo sisältötoiminnassaan tarinoita, ja kaikkeen tähän liittyvää kulttuuriperintöä se tallentaa – yhdessä paikallisten kanssa.

Toisaalta Mäntän ja sen lähiseutujen asukkaat eivät ole ainoa yhteisömme. Viime vuosina Serlachiuksen kävijöistä lähes neljäkymmentä prosenttia on tullut Uudeltamaalta ja pääkaupunkiseudulta, lähes kolmekymmentä prosenttia Pirkanmaalta ja hieman yli kymmenen prosenttia Keski-Suomesta. Eli museon tyypillinen kävijä ei olekaan mänttäläinen vaan tänne muualta tullut taideturisti.

Miellämme myös muualta tulleet vahvasti osaksi yhteisöllistä toimintaamme.

Oikeastaan museon sisällöllinen tarjonta ja siihen kuuluvat tarinat sopivat aivan yhtä hyvin myös kauempaa tuleville. He ovat kokemukseni mukaan erityisen kiinnostuneita ”Serlachiuksen valtakunnan” eksoottisesta tarinasta ja siitä, miten se on mahdollistanut maailmanluokan kulttuurin esittelyn pienessä Mäntässä.

Ydinsisältöihimme kuuluvat asiat eli taide, historia, arkkitehtuuri, hyvä ruoka, kaunis järviluonto, sydämellinen palvelu ja vastuullisuus puhuttelevat lopulta erilaisia yhteisöjämme myös globaalisti, eivät vai paikallisesti.

SERLACHIUS

GÖSTA

HAZE 13.5.-8.10.2023

Yhdysvaltain vaikutusvaltaisimpiin nykytaiteilijoihin kuuluva Lorna Simpson kommentoi nykypäivän amerikkalaista elämää ja haastaa perinteisen näkemyksen muistista, identiteetistä, sukupuolesta, rodusta ja historiasta.

YÖ JA PÄIVÄ 3.3.2024 SAAKKA

Elena Näsäsen runollisessa videoinstallaatiossa lomittuu yhteen kaksi kohtausta eri puolilta ilmastomuutoksen kanssa kamppailevaa Eurooppaa.

POHJAVIRTAUS 3.9.2023 SAAKKA

Pirjetta Branderille taiteen tekeminen on pohjavirran luotaamista. Hänen näyttelynsä esittelee piirustuksia, grafiikkaa, animaatiota ja veistoksia vuosilta 1996-2023.

KARTANON KLASSIKOT

Suomen kultakauden klassikkoteokset Serlachiuksen kokoelmista saavat seuraa varhaisesta modernismista, vanhasta eurooppalaisesta taiteesta ja muutamista nykyaikaisen taiteen teoksista.

GUSTAF

GENESIS 19.11.2023 SAAKKA

Ahmed Al-Nawasin ja Minna Henrikssonin näyttely tarjoaa vaihtoehtoisen näkökulman Mäntän paperiteollisuuden syntyyn. Taiteilijat nostavat esiin työläisten roolin ja toisaalta taloudelliset ja ulkopoliittiset intressit, jotka ohjasivat Serlachius-yhtiön johdon toimintaa.

SELLUPORTIN TAKANA 19.11. 2023 SAAKKA

Mäntän lakkautetusta selluloosatehtaasta kertova näyttely vie suljettujen porttien taakse. Haastatteluihin perustuva kerronta tarkastelee sellutehdasta arjen ja työn tekemisen näkökulmasta.

PAPERIPERKELE 19.11.2023 SAAKKA

Dramatisoidulla näyttelyreitillä tulevat tutuksi Mäntän ensimmäisen patruunan G. A. Serlachiuksen elämän karvaat pettymykset ja onnen hetket.

APTEEKKARIN KAUPPAHUONE 19.11.2023 SAAKKA

G. A. Serlachiuksen apteekkarivuosiin vievässä toiminnallisessa näyttelyssä lapset ja nuoret pääsevät kokeilemaan taitojaan puotipukuina tai yrttimestariena.

GÖSTA Joenniementie 47, 35800 Mänttä

GUSTAF R. Erik Serlachiuksen katu 2, 35800 Mänttä

MYyntIPALVELU (03) 488 6801, myynti@serlachius.fi

Palveluja ja pääsylippuja ostettavissa myös verkossa: serlachius.fi/osta-verkosta

SERLACHIUS-MUSEOT AVOINNA

Kesäaika 1.6.-31.8. joka päivä 10-18, myös juhannuksena

Talviaika 1.9.-31.5. ti-su 11-18, maanantaisin suljettu

HINNAT

Museoiden yhteislippu:

aikuiset 10 e, eläkeläiset ja opiskelijat 7 e, alle 18-vuotiaat ilmaiseksi.

Tilauksesta opastetut kierrokset ja ohjelmalvelut

alkaan 10 e/hlö sisältäen pääsymaksun.

Museoissamme käy Museokortti.

TAIDESAUNA

Yleisövuorot tiistaisin klo 12-18.

(heinäkuussa 2023 tiistaisin ja keskiviikkoisin klo 11-18)

SERLACHIUS SOMESSA

SERLACHIUS-BUSSI

Tampereelta suoraan museoihin.

TAMPERE-MÄNTTÄ

10.50 Tampere, linja-autoasema

11.05 Tampere, rautatieasema

12.20 Mänttä, Gösta-museo

MÄNTTÄ-TAMPERE

17.20 Mänttä, Gösta-museo

18.45 Tampere, rautatieasema

18.50 Tampere, linja-autoasema

Tarkemmat pysäkit ja aikataulu www.serlachius.fi

Kantatie 58:n varrella | Jyväskylä 83 km

Tampere 88 km | Helsinki 263 km

Vilppulan rautatieasemalta n. 7 km

Mäntän keskustaan www.vr.fi

SERLACHIUS
museot

